

Saksfremlegg

Arkivsak-dok. 24/08252-4
Saksbehandler Øyvind Daaland Lesjø

Saksgang	
Formannskapet	12.06.2024

Høringsuttalelse til nye statlige planretningslinjer

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Lillestrøm kommune sender uttalelse til nye planretningslinjer for klima og energi og for arealbruk og mobilitet, slik det fremgår av vedlegg 3, «Utkast til høringsuttalelse til nye statlige planretningslinjer».

**

Vedlegg:

1. Utkast til statlige planretningslinjer for klima og energi
Utkast til statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet
Utkast til høringsuttalelse til nye statlige planretningslinjer

1. Oppsummering

Kommunal- og distriktsdepartementet har sendt forslag til nye statlige planretningslinjer (SPR) for arealbruk og mobilitet og for klima og energi på høring. De nye planretningslinjene erstatter dagens SPR for samordnet «bolig-, areal- og transportplanlegging» og «klima- og energiplanlegging og klimatilpasning». Kommunen har fått utsatt høringsfrist til 26. juni 2024.

Kommunedirektøren anbefaler i saken at kommunen gir høringsuttalelse til nye statlige planretningslinjer, i tråd med utkastet som er vedlegg i saken.

2. Bakgrunn

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) lyste høsten 2021 ut et konsulentoppdrag for å vurdere om de statlige planretningslinjene har virket i samsvar med mål og hensikt. Departementet ønsket også en gjennomgang av hvordan retningslinjene blir fulgt opp, og hva som er praksis.

Kommunal- og distriktsdepartementet har med grunnlag i evalueringen utarbeidet forslag til nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet og klima og energi. Revisjonen av de to statlige planretningslinjene har blitt sett i sammenheng, og retningslinjene supplerer hverandre. Disse skal erstatte dagens statlige planretningslinjer.

3. Faktaopplysninger

Endringer foreslått i nye planretningslinjer for arealbruk og mobilitet:

Det foreslås å endre navnet på retningslinjene til statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet. Regional og kommunal planlegging er viktige virkemiddel for å følge opp bærekraftsmålene og andre forpliktelser på klima- og miljøområdet. Den er særlig viktig for bevaring av dyrka mark og natur. De nye retningslinjene har noe endret fokus, fra store fysiske infrastrukturtiltak til planlegging av mobilitetsløsninger. Retningslinjene har ny struktur for å tydeliggjøre hva som gjelder for henholdsvis hele landet, storbyområder og distriktsområder.

Kapittel 1 og 2 beskriver formål og virkeområde. Kapittel 3 inneholder generelle retningslinjer som gjelder for hele landet. Kapittel 4 gjelder for regioner med større byer og kapittel 5 gjelder for regioner med mindre tettsteder og spredtbygde strøk. Kapittel 6 inneholder retningslinjer for beslutningsunderlag, og kapittel 7 retningslinjer for planutarbeidelse på regionalt og interkommunalt nivå, samarbeid og ansvar for gjennomføring. Kapittel 6 og 7 gjelder også for hele landet.

I kapittel 1 står det blant annet at formålet med retningslinjen er:

(...) Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og lokalsamfunn, legge til rette for verdiskapning og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Planleggingen skal samtidig bidra til reduserte klimagassutslipp, ivareta kulturmiljø og å hindre at dyrket mark, natur-, villrein- og friluftsområder og karbonrike arealer bygges ned.

Det framgår av retningslinjene punkt 3.5 at bygging på myr bør unngås. Endelig formulering vil bli sett i sammenheng med regjeringens behandling av Miljødirektoratets forslag om forbud mot nedbygging av myr med hjemmel i naturmangfoldloven. Et eventuelt forslag om endring i naturmangfoldloven vil bli sendt på offentlig høring før dette kan vedtas.

Videre er det foreslått å ta inn nullvekstmålet for personbil i retningslinjen i kapittel 4, slik at dette legges til grunn for planlegging i byområder som har inngått avtale med staten og får tilskudd for å nå målet. I forslag til retningslinje er Lillestrøm kommune definert som en kommune i «regioner med større byer», slik Oslo og nesten alle kommunene i Akershus også er.

Kapittel 5 gjelder i kommuner i distriktsområder med lavt utbyggingspress, lavt folketall og negativ befolkningsutvikling. For disse områdene skal retningslinjen særlig bidra til levedyktige lokalsamfunn. Også i disse områdene skal planlegging bidra til effektiv arealbruk og styrking av sentrumsområder.

I kapittel 6 settes det blant annet krav til at kommunene skal utarbeide arealregnskap, og fylkeskommunen er gitt ansvar for å lage boligbehovsanalyser for regionale behov, men på kommunenivå.

Endringer foreslått i nye planretningslinjer for klima og energi:

Det er foreslått å forenkle navnet på retningslinjene. Retningslinjen skal sikre at klima og energi gis tilstrekkelig vekt i kommunal, fylkeskommunal og nasjonal planlegging etter plan- og bygningsloven, og annen myndighetsutøvelse. Den sier i tillegg hvilke prosesser for overordnede planer som kommunene skal ha for klima og energi. De nye retningslinjene tar hensyn til forpliktelser Norge har tatt på seg innen klima og miljø, og blant annet settes det nå krav til at reduksjon av klimagassutslipp skal vektlegges i arealplanlegging.

Kapittel 1 og 2 i retningslinjen handler om henholdsvis formål og virkeområde, kapittel 3 om generelle retningslinjer, kapittel 4 om klimagassutslipp og kapittel 5 om klimatilpasning.

Kapittel 4 sier blant annet at kommunene skal ha oversikt over egne utslipp og energibruk. I samfunnsplanlegging skal det settes ambisiøse og konkrete mål, tiltak og virkemiddel for klimaomstilling. Kommunene skal strekke seg mot nullutslipp i hele sin virksomhet.

I arealplanlegging skal klimagassutslipp vektlegges. Dersom vi skal make å nå nasjonale klimamål, må det legges til rette for utslippsfrie, areal-, energi- og ressurseffektive løsninger. Ved eventuell riving skal det vurderes om rehabilitering og gjenbruk av bygninger samlet sett er en mer bærekraftig løsning. Det skal settes av tilstrekkelig areal til hurtigladestasjoner. Plandokumenter skal vise hvordan klimagassreduksjon er ivarettatt.

4. Vurderinger

Kommunedirektøren støtter i hovedsak innholdet i forslagene til nye retningslinjer, og mener disse i stor grad bygger opp under kommunens egne mål og allerede vedtatte planer. Planlegging med sikte på å sørge for bærekraftige byer, tettsteder og distrikt er avgjørende. Kommunedirektøren mener dette krever at planretningslinjene fornyes i tråd med ny kunnskap og nye forpliktelser. Samordnet areal og mobilitetsplanlegging og oppdatert klima- og energiplanlegging er grunnleggende viktig dersom samfunnsutviklingen skal bli bærekraftig.

Kommunedirektøren ser likevel at koblingen mellom forslagene til retningslinjer med fordel kunne vært tydeligere. Blant annet burde begrepsbruk og krav være mer gjennomgående i begge retningslinjene innen utfordringene klima og energi.

Det påpekes at fordeling og plassering av ansvar for planleggingen og grunnlaget for denne, er svært viktig. Kommunene har et stort ansvar for planleggingen, men utfordringene som skal løses er i stor grad regionale, nasjonale og globale. Dette krever overordnede grep i

tillegg til lokale løsninger. Kommunedirektøren mener at arealregnskap er et eksempel på grunnlagsarbeid der det er rimelig at stat og fylkeskommune bistår kommunene med kunnskap og ressurser.

Det vises til at retningslinjen sier at (...) *kapittel 4 legges til grunn for planlegging i alle kommuner som er part i en byvekstavtale eller får statlig tilskudd for å nå nullvekstmålet, uavhengig av hvilken sone de tilhører i kartvedlegget.*

Kommunedirektøren mener Lillestrøm kommune tydelig er definert å være plassert i en storbyregion. Kommunen ligger i Osloområdet, og er en del av dette funksjonelle byområdet. Kommunen er dessuten part i byvekstavtalen for Oslo og Akershus (BVA). Kommunedirektøren ser det imidlertid som litt uklart om kommunene Aurskog Høland og Hurdal vil tilhøre kapittel 4, siden de er markert som kapittel 5-kommuner i kartvedlegget til retningslinjen, men samtidig representeres av Akershus fylkeskommune i BVA.

Når det gjelder inndelingen av retningslinjer for storbyområder og distriktsområder, har kommunedirektøren forståelse for at det er behov for planretningslinjer som er tilpasset ulike forutsetninger for planlegging i kommuner som kan være ganske ulike. Kommunedirektøren er likevel usikker på om det er riktig å spesifisere hvilke kommuner som tilhører hvilken kategori i planretningslinjen. Vurdering av slik klassifisering bør gjøres med grunnlag i god regional og lokal kunnskap, og det kan være gode grunner for å la dette være beslutninger som gjøres i regionale areal- og transport-/mobilitetsplaner. Da ville også viktige planforutsetninger bli gjenstand for mer demokratiske prosesser på regionalt og lokalt nivå.

5. Alternative innstillinger

Det kan blant annet foreslås:

5.1 Lillestrøm kommune sender ikke uttalelse til nye planretningslinjer for klima og energi og arealbruk og mobilitet.

5.2 Lillestrøm kommune sender uttalelse til nye planretningslinjer for klima og energi og arealbruk og mobilitet som vedlagt, men med følgende endringer:

- ...

6. Konklusjon

Planregningslinjene gir kommuner og fylkeskommuner viktige føringer for deres planlegging. Kommunedirektøren anbefaler at kommunen gir høringsuttalelse til nye statlige planretningslinjer, i tråd med vedlagte utkast til høringsuttalelse.

Dato: 10.06.2024

Trine Myrvold Wikstrøm

Kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent